

Eduskuntavaalit 2019

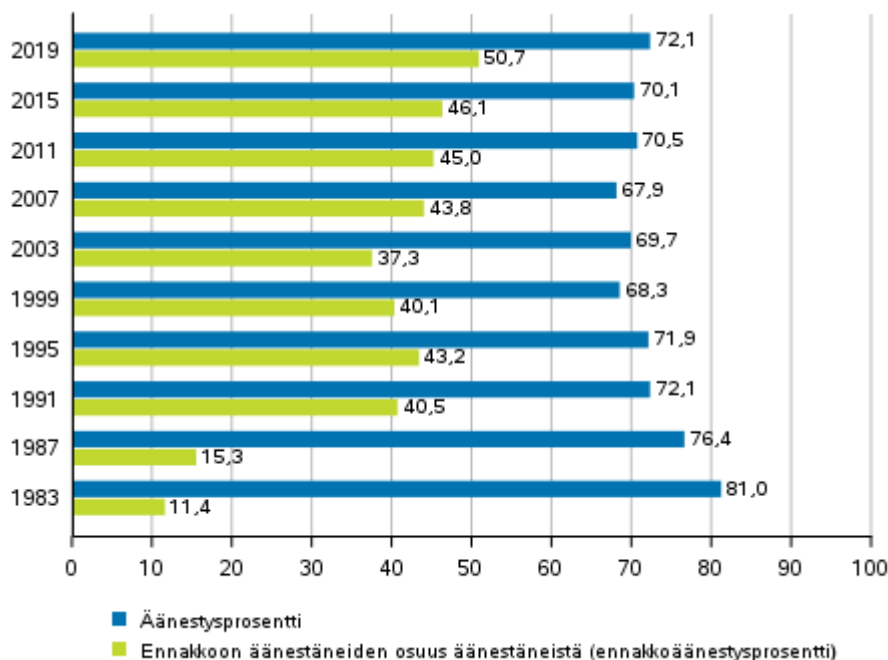
Katsaus äänestämiseen eduskuntavaaleissa

Yli puolet äänestäjistä äänesti ennakkoon

Tilastokeskus julkaisee tietoa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa äänestäneiden taustoista. Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti oli 72,1, eli 2,0 prosenttiyksikköä edellisiä eduskuntavaaleja suurempi. Yli puolet äänestäneistä (50,7 %) äänesti ennakkoon. Yksityiskohtaista tietoa yksilötason taustatekijöiden vaikutuksesta äänestysaktiivisuuteen löytyy katsauksesta: Äänestäneet eduskuntavaaleissa 2019.

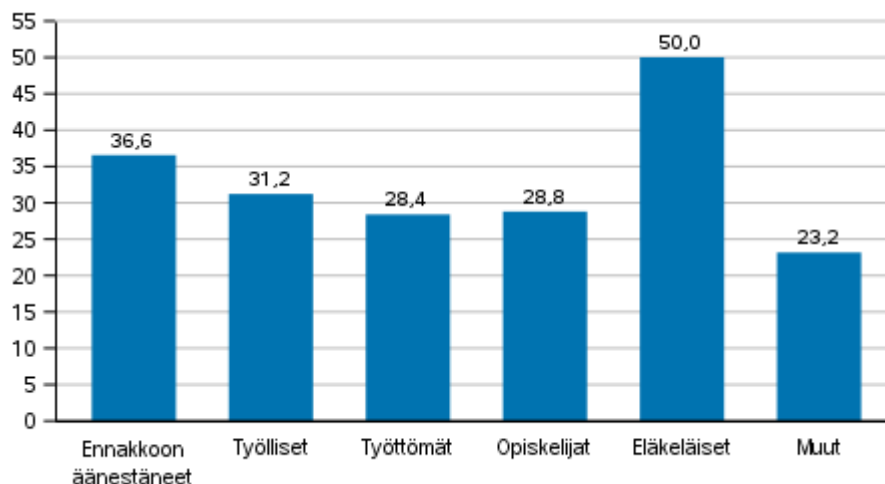
Sähköinen äänioikeusrekisteri oli käytössä 141 kunnassa, joista 88 kunnasta tieto saatiin kaikilta äänestysalueilta. Kaikkiaan tieto saatiin Manner-Suomessa 658 äänestysalueelta. Nämä äänestysalueet kattoivat 41,9 prosenttia vuoden 2019 eduskuntavaaleissa äänioikeutetuista.

Äänestysprosentit (Suomessa asuvat Suomen kansalaiset) eduskuntavaaleissa 1983–2019

Hieman yli puolet (50,7 %) äänestäneistä äänesti vaaleissa ennakkoon, äänioikeutetuista ennakkoon äänestäneiden osuus oli puolestaan 36,6 prosenttia. Pääasiallisen toiminnan ryhmissä ennakkoon äänestäminen oli yleisintä eläkeläisten joukossa, ryhmään kuuluneista puolet (50,0 %) äänesti vaaleissa ennakkoon.

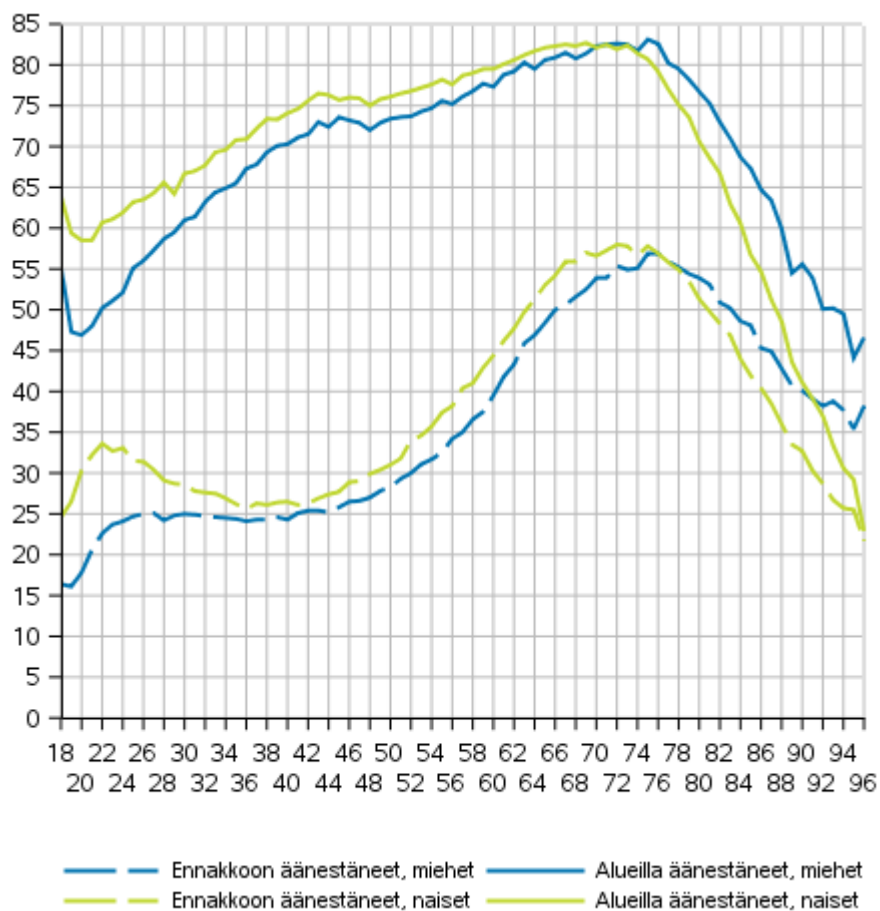
Ennakkoon äänestäneiden (Suomessa asuvat Suomen kansalaiset) osuus äänioikeutetuista pääasiallisen toiminnan ryhmissä eduskuntavaaleissa 2019, %

Aktiivisimmat ennakkoon äänestäjät olivat 75-vuotiaat (57,4 % äänioikeutetuista), suhteellisesti vähiten ennakkoon äänestäneitä oli 18-vuotiaiden äänioikeutettujen joukossa (20,4 %).

Niillä äänestysalueilla, joilta saatiin myös vaalipäivän äänestystieto, korkein äänestysprosentti oli 71-vuotiailla äänioikeutetuilla, joista äänesti 82,5 prosenttia. Naiset äänestivät koko maassa miehiä aktiivisemmin, ero miesten ja naisten äänestysprosentissa oli 2,9 prosenttiyksikköä. Naiset äänestivät ennakkoon aktiivisemmin 76-vuotiaiden ikäryhmään saakka. Vastaavasti vaalipäivän äänet huomioiva äänestysprosentti oli naisilla suurempi 69-vuotiaiden ikäryhmään asti.

Ennakkoon äänestäneet koko maassa ja kaikilla äänestäneet alueilla (Suomessa asuvat Suomen kansalaiset) sukupuolen ja iän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

Sisällys

1. Äänestäneet eduskuntavaaleissa 2019.....	5
Analyysin aineisto.....	5
Aineiston kattavuus.....	5
Ikä ja sukupuoli.....	6
Pääasiallinen toiminta, koulutus ja perheasema.....	8
Tulotaso ja ammatti.....	12
Ulkomaalaistausta.....	15

Taulukot

Taulukko 1. Ennakkoon äänestäneiden ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista sukupuolen ja iän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	8
Taulukko 2. Ennakkoon ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista iän ja koulutusasteen mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	10
Taulukko 3. Ennakkoon ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista perheaseman mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	12
Taulukko 4. Äänioikeutettujen tulodesiilien alarajat 2019, euroa.....	13
Taulukko 5. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista sukupuolen ja kielen mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	16
Taulukko 6. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista syntyperän ja iän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	17

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Vaalipäivän äänestystiedot: äänioikeutettujen osuudet eduskuntavaaleissa 2019, %.....	18
Liitetaulukko 2. Äänioikeutettujen taustatekijöitä eduskuntavaaleissa 2019.....	22

Kuviot

Kuvio 1. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista iän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	7
Kuvio 2. Äänioikeutetut ja ennakkoon äänestäneet koko maassa pääasiallisen toiminnan mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	8
Kuvio 3. Äänioikeutetut ja kaikki äänestäneet alueilla pääasiallisen toiminnan mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	9
Kuvio 4. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista tietyissä perheaseman ryhmissä eduskuntavaaleissa 2019, %.....	11
Kuvio 5. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista tulodesiileittäin eduskuntavaaleissa 2019, %.....	14
Kuvio 6. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista ammattiryhmän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	15
Kuvio 7. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista kieliryhmän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %.....	16

Eduskuntavaalit, laatuseloste 2019.....	23
---	----

1. Äänestäneet eduskuntavaaleissa 2019

Tässä katsauksessa tarkastellaan eduskuntavaaleissa 2019 äänioikeutettuja ja äänestäneitä eri taustatekijöiden mukaan. Tiedot äänioikeutetuista ja äänestäneistä on saatu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän äänioikeusrekisteristä. Yksilötason taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen aineistoihin, muun muassa väestö-, työssäkäynti- ja perhetilastoon sekä tutkintorekisteriin. Tarkastelun kohteena olevat ryhmät ovat yhtäältä kaikki eduskuntavaaleissa 2019 äänioikeutetut ja ennakkoon äänestäneet, toisaalta äänioikeutetut ja äänestäneet sellaisilla äänestysalueilla, joilla oli käytössä sähköinen äänioikeusrekisteri vuoden 2019 eduskuntavaaleissa.

Sähköinen äänioikeusrekisteri mahdollistaa äänestysaktiivisuuden tarkastelun myös vaalipäivän äänien osalta. Tämä tieto antaa täydellisen kuvan äänestysaktiivisuudesta, sillä sen avulla voidaan huomioida luotettavasti myös äänestämättä jättäneet. Tämä ei ole mahdollista vain ennakkoon äänestäneet sisältävän aineiston kohdalla. Tässä katsauksessa viitataan ennakkoon äänestäneillä kaikkiin koko maassa ennakkoon äänestäneisiin ja kaikilla äänestäneillä em. alueilla asuneisiin vaalipäivänä ja ennakkoon äänestäneisiin äänioikeutettuihin.

On tärkeää huomioida, että katsauksessa esitetyt tiedot kaikista äänestäneistä eivät kata koko maata tai kaikkia äänioikeutettuja. Kaikilla äänestäneillä viitataan tässä katsauksessa äänestystapahtumaan niillä alueilla, joilta tieto oli saatavissa. Tässä katsauksessa esitetyt tietoja ei ole muokattu mitenkään, esim. painottamalla aineistoa taustatekijöiden perusteella, vaan jakaumat esitetään sellaisena kuin ne aineistossa ovat. Toisin sanoen, kaikista äänestäneistä alueilla esitetyt tiedot koskevat niitä kuntia, äänestysalueita ja äänioikeutettuja, joista tieto oli saatavilla.

Analyyysin aineisto

Katsauksen analyysejä tarkasteltaessa on tärkeä huomata, että analyyseissa on mukana kaksi toisistaan erillistä, mutta osittain päällekkäistä äänestäjäryhmää. Katsauksen tekstissä, taulukoissa ja kuvioissa käytetään näistä äänestäjäryhmistä seuraavia termejä:

1. Ennakkoon äänestäneet, joka kattaa kaikki eduskuntavaaleissa ennakolta äänestäneet koko maassa
2. Kaikki äänestäneet alueilla, joka kattaa sekä ennakkoon että vaalipäivänä äänestäneet (s.o. kaikki äänestäneet) niillä äänestysalueilla, joilla oli käytössä sähköinen äänioikeusrekisteri

Katsauksessa käytetyt äänestäjäryhmät eivät ole toisensa poissulkevia. Koko maan ennakkoon äänestäneet sisältää myös em. alueilla ennakkoon äänestäneet äänioikeutetut. Kaikki äänestäneet alueilla kattaa myös kaikki ko. alueilla asuneet ennakolta äänestäneet. Näin ollen ryhmä ”ennakkoon äänestäneet” kuvaa nimensä mukaisesti ennakkoon äänestäneitä äänioikeutettuja koko maassa, ryhmä ”kaikki äänestäneet alueilla” kattaa vaalipäivänä ja ennakkoon äänestäneet rajatussa määrässä äänestysalueita.

Katsauksen aineisto on rajattu Suomessa asuviin äänioikeutettuihin. Eduskuntavaaleissa 2019 oli yhteensä 4 255 466 Suomessa asuvaa äänioikeutettua. Näistä äänioikeutetuista äänesti ennakolta 1 555 387, eli 36,6 prosenttia kaikista äänioikeutetuista. Äänestysalueilla, joista saadaan tieto myös vaalipäivän äänestämisestä, oli yhteensä 1 784 596 äänioikeutettua. Täydellinen äänestystieto saadaan siis 41,9 prosentista äänioikeutetuista.

Kaikkiin äänioikeutettuihin ei pystytä yhdistämään kaikkia yksilötason taustatekijöitä. Onkin syytä huomata, että yksittäisten analyyseissä käytettyjen taustamuuttujien kohdalla em. äänioikeutettujen lukumäärät saattavat olla em. lukuja pienempiä. Käytännössä tämä näkyy mm. siinä, että kuvioissa ja taulukoissa esitetyt tietyt jakaumat saattavat vaihdella hieman muuttujittain.

Aineiston kattavuus

Äänestysalueet ja kunnat, joilta saatiin kaikki äänestystiedot, eivät jakaudu täysin tasaisesti koko maan tasolla. Tietoa myös vaalipäivän äänestämisestä saatiin yhteensä 141 kunnasta, 88 kunnasta tieto saatiin kokonaan, eli kaikilta äänestysalueilta, osasta äänestysalueita tieto saatiin 53 kunnasta.

Vaalipäivän äänestystietoa saatiin kaikista Manner-Suomen vaalipiireistä. Tietojen kattavuus kuitenkin vaihtelee vaalipiireittäin. Kattavin tieto saatiin Keski-Suomen vaalipiiristä, 83,0 prosentista vaalipiirin äänioikeutetuista. Koko maan tasoa kattavampaa tietoa saatiin myös Oulun (74,6 % äänioikeutetuista), Lapin (70,7 %), Pirkanmaan (59,6 %), Uudenmaan (48,1 %) ja Satakunnan (48,0 %) vaalipiireistä. Pienin kattavuus vaalipäivän äänestystiedoissa oli Helsingin vaalipiirissä, josta tieto saatiin vain kahdelta äänestysalueelta ja 1,4 prosentista äänioikeutettuja. Toisin sanoen käytettävissä olevassa aineistossa Helsingin vaalipiiri on selvästi aliedustettu. (ks. Liitetaulukko 1.)

Liitetaulukossa 2. tarkastellaan äänioikeutettujen taustatekijöitä koko maassa ja alueilla, joista saatiin täydellinen äänestystieto. Eduskuntavaaleissa 2019 äänioikeutetut olivat keskimäärin 51,0-vuotiaita. Tältä osin alueiden äänioikeutetut eivät merkittävästi eroa äänioikeutetuista koko maassa. Äänioikeutetuista miehiä oli koko maassa 48,6 prosenttia, suhteellisesti yhtä paljon kuin alueilla.

Koko maan äänioikeutettujen käytettävissä olevien tulojen mediaani on hieman alueiden äänioikeutettuja suurempi. Ero on noin 300 euroa vuodessa.

Koulutusasteen osalta tarkasteltavat alueet eivät oleellisesti poikkea koko maasta. Koko maassa äänioikeutetut olivat keskimäärin hieman korkeammin koulutettuja kuin tarkastelluilla sähköisen äänioikeusrekisterin alueilla. Ero näkyy käytännössä vain korkeimmassa tarkastellussa koulutusryhmässä. Ylemmän korkeakoulututkinnon tai tutkijakoulutuksen suorittaneita oli koko maassa 1,2 prosenttiyksikköä enemmän kuin alueilla. Koulutuksen kohdalla Helsingin vaalipiirin aliedustus ja muun muassa Turun ja Espoon puuttuminen aineistosta vaikuttaa jakaumiin.

Erot pääasiallisen toiminnan luokissa ovat pieniä kaikkien äänioikeutettujen ja alueilla asuneiden äänioikeutettujen välillä. Koko maassa työllisiä oli hieman (0,5 prosenttiyksikköä) alueita enemmän, vastaavasti alueilla oli enemmän opiskelijoita (0,5 prosenttiyksikköä). Eläkeläisiä sen sijaan oli alueilla ja koko maassa suhteellisesti saman verran.

Alueilla oli koko maata hieman (1,7 prosenttiyksikköä) enemmän suomenkielisiä äänioikeutettuja. Puolueiden kannatus eduskuntavaaleissa 2019 eroaa hieman alueiden ja koko maan välillä. Alueilla Keskustan, Perussuomalaisten ja SDP:n kannatus oli hieman koko maata suurempaa. Vastaavasti Kokoomuksen ja Vihreiden kannatus oli alueilla koko maata pienempää. Muiden puolueiden kannatuksessa ei ollut merkittäviä eroja alueiden ja koko maan välillä.

Tässä luvussa ja liitetaulukoissa 1. ja 2. esitetyt seikat on syytä ottaa huomioon, mikäli halutaan yleistää kaikkien sähköisen äänioikeusrekisterin alueilla äänestäneistä saatuja tietoja kaikkiin äänioikeutettuihin.

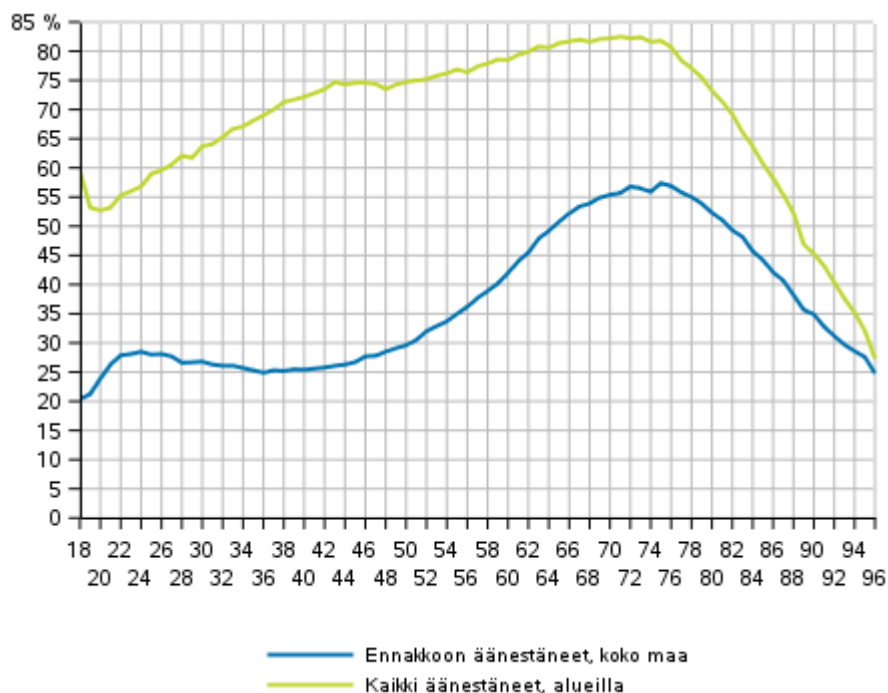
Ikä ja sukupuoli

Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa äänesti ennakkoon 1 555 387 Suomessa asuvaa äänioikeutettua, mikä on 36,6 prosenttia kaikista Suomessa asuvista äänioikeutetuista. Tilastokeskuksen ilmoittama ennakkoäänestysprosentti on 50,7. Ennakkoäänestysprosentti saadaan laskemalla ennakkoon äänestäneiden osuus äänestäneistä. Tässä katsauksessa äänestäneitä tarkastellaan suhteessa äänioikeutettuihin, joten ilmoitetut prosenttiluvut ovat ennakkoäänestysprosenttia pienempiä.

Äänestysalueilla, joilta saatiin kaikki äänestystiedot, äänensä vaaleissa antoi yhteensä 1 274 170 äänioikeutettua, eli 71,4 prosenttia alueiden äänioikeutetuista. Ennakkoon näillä alueilla äänesti 52,1 ja vaalipäivänä 47,9 prosenttia äänioikeutetuista.

Ikä vaikuttaa selvästi äänestämiseen. Ennakkoon koko maassa äänestäneiden osuus äänioikeutetuista ylittää 30 prosentin osuuden 51 ikävuoden kohdalla, jonka jälkeen osuus kasvaa aiempaa nopeammin. Ennakkoon äänestäminen oli yleisintä 75-vuotiaiden joukossa, joista 57,4 prosenttia äänesti ennakkoon. Ennakkoon äänestäneiden osuus laskee alle 30 prosentin 93-vuotiaiden ikäryhmässä. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista iän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

Kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista niillä äänestysalueilla, joilta saatiin myös vaalipäivän äänestystieto, antaa ilmiöstä ennakkoon äänestämistä kattavamman kuvan. Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa 18-vuotiaiden äänestysprosentti oli näillä alueilla 59,5. Äänestysprosentti putoaa 52,7 prosenttiin 20-vuotiaiden ryhmässä. Tämän jälkeen äänestysprosentti kasvaa verrattain tasaisesti 43-vuotiaiden ikäryhmän 74,7 prosenttiin, jonka jälkeen kasvu on hitaampaa. Äänestysprosentti on korkeimmillaan 71-vuotiaiden ryhmässä (82,5 %). Yli 76-vuotiailla äänestysprosentti laskee alle 80 prosentin, 20-vuotiaiden taso alittuu 88-vuotiaiden ikäryhmässä. (Kuvio 1.)

Naiset äänestivät miehiä aktiivisemmin niin ennakkoon koko maassa kuin alueillakin, lukuun ottamatta vanhinta tarkasteltua ikäryhmää. Koko maassa äänioikeutetuista naisista äänesti ennakkoon 38,6 prosenttia, yli 4 prosenttiyksikköä miehiä enemmän.

Kaikki äänestäneet huomioiva äänestysprosentti oli niin ikään naisilla suurempi. Alueilla naisista äänesti 72,6 prosenttia, 2,5 prosenttiyksikköä miehiä enemmän. Ikäryhmittäin tarkasteltuna naiset äänestivät miehiä aktiivisemmin kaikissa, paitsi 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä. Suurin ero äänestysaktiivisuudessa sukupuolten välillä on nuorimmissa ikäryhmissä. Sekä 18–19-vuotiaiden että 20–24-vuotiaiden kohdalla naisten äänestysprosentti oli yli 10 prosenttiyksikköä miesten vastaavaa suurempi. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Ennakkoon äänestäneiden ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista sukupuolen ja iän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

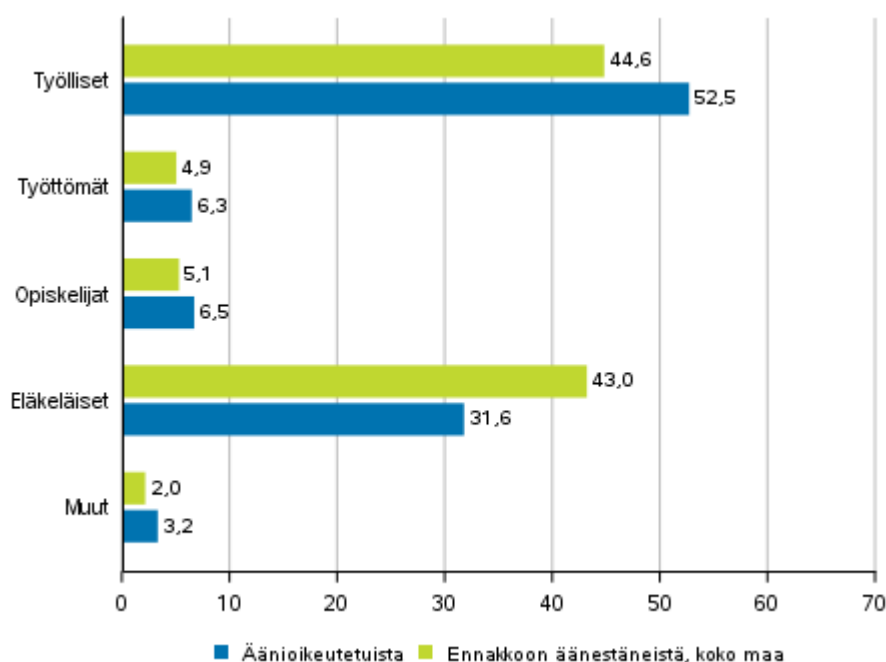
Ikä-luokka	Yhteensä		Miehet		Naiset	
	Ennak-koon äänes-täneet, koko maa	Kaikki äänes-täneet, alueilla	Ennak-koon äänes-täneet, koko maa	Kaikki äänes-täneet, alueilla	Ennak-koon äänes-täneet, koko maa	Kaikki äänes-täneet, alueilla
Yhteensä	36,5	71,4	34,3	70,1	38,6	72,6
18-19	20,8	56,3	16,2	51,1	25,6	61,6
20-24	27,0	54,8	21,9	49,8	32,4	60,2
25-34	26,8	62,9	24,8	60,0	29,0	66,1
35-44	25,5	71,7	24,7	69,8	26,4	73,8
45-54	30,0	74,9	28,6	73,5	31,5	76,3
55-64	41,6	78,7	39,3	77,6	43,9	79,6
65-74	54,5	82,0	52,5	81,7	56,2	82,3
75-	48,6	67,5	51,6	73,6	46,6	63,6

Pääasiallinen toiminta, koulutus ja perheasema

Pääasiallisen toiminnan ryhmistä eniten koko maassa äänestivät ennakkoon työlliset, joita oli 44,6 prosenttia kaikista ennakkoon äänestäneistä. Eläkeläisiä oli ennakkoon äänestäneistä lähes yhtä paljon (43,0 prosenttia). Työllisiä oli ennakkoon äänestäneiden joukossa vähemmän ja eläkeläisiä enemmän kuin kaikkien äänioikeutettujen joukossa. Muissa pääasiallisen toiminnan ryhmissä ennakkoon äänestäneitä oli suhteellisesti vähemmän kuin äänioikeutettujen joukossa. (Kuvio 2.)

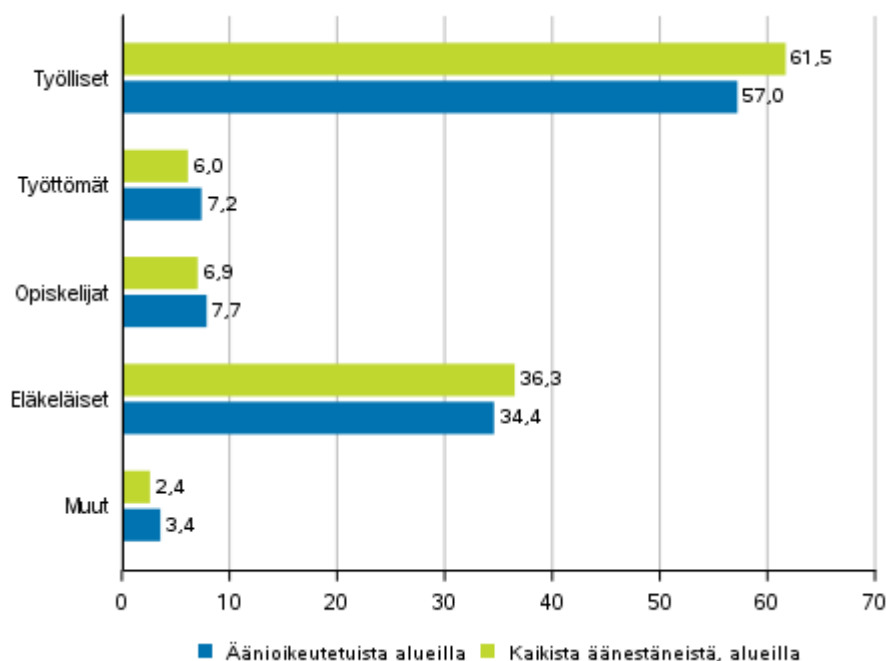
Kaikista äänestäneistä työllisissä ja eläkeläisissä ryhmän osuus on suurempi kuin ryhmien vastaava osuus kaikista äänioikeutetuista. Sen sijaan alueilla työttömien, opiskelijoiden ja muun pääasiallisen toiminnan ryhmään kuuluvien osuus äänestäneistä jäi alle ryhmien suhteellisen koon kaikissa äänioikeutetuissa. (Kuvio 3.)

Kuvio 2. Äänioikeutetut ja ennakkoon äänestäneet koko maassa pääasiallisen toiminnan mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

Kuvio 3. Äänioikeutetut ja kaikki äänestäneet alueilla pääasiallisen toiminnan mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

Korkea koulutus lisää äänestämisen todennäköisyyttä. Eduskuntavaaleissa keskimääräistä useammin ennakkoon äänestivät alimman korkea-asteen tai sitä korkeamman koulutusasteen suorittaneet äänioikeutetut. Ilmiö näkyy selvästi myös kaikkien alueilla äänestäneiden kohdalla, ylemmän korkeakoulututkinnon tai tutkijakoulutuksen suorittaneiden äänestysprosentti oli 19,7 prosenttiyksikköä kaikkia ja 33,2 prosenttiyksikköä pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneita äänioikeutettuja suurempi.

Iän yhteys äänestysaktiivisuuteen näkyy myös koulutusryhmien kohdalla, joissa lähes kaikissa äänestysaktiivisuus kasvaa iän myötä, vanhinta ikäryhmää lukuun ottamatta. Yli 90 prosentin äänestysaktiivisuuteen päästään vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden 45–54-vuotiaiden sekä alimman ja alemman korkeakouluasteen suorittaneiden 65–74-vuotiaiden joukossa. (Taulukko 2.)

Taulukkoa 2. tulkitessa on syytä huomata, että alimman korkea-asteen tutkinnot vähentyvät väestössä, eikä koulutusryhmään tule Suomesta enää uusia tutkintoja, joten koulutusryhmän ikärakenne poikkeaa selvästi muista ryhmistä. Alimman korkea-asteen koulutus kattaa keskiasteen yläpuolella olevat tutkinnot, jotka eivät ole ammattikorkeakoulututkintoja.

Taulukko 2. Ennakkoon ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista iän ja koulutusasteen mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

		Yhteensä	Perusaste	Toinenaste	Alin korkeaste	Alempi korkeakouluaste	Ylempi korkeakouluaste, tutkijakoulutus
Yhteensä	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	36,5	33,2	33,8	47,5	38,5	42,9
	Kaikki äänestäneet, alueilla	71,4	57,9	68,0	85,2	83,4	91,1
18-24	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	25,3	18,9	29,6	..	48,5	..
	Kaikki äänestäneet, alueilla	55,2	49,5	58,9	..	80,2	..
25-34	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	26,8	13,1	22,7	19,2	36,2	43,0
	Kaikki äänestäneet, alueilla	62,9	33,6	58,0	42,6	79,9	89,0
35-44	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	25,5	16,3	22,5	26,9	28,6	32,9
	Kaikki äänestäneet, alueilla	71,7	43,6	64,6	77,7	81,8	89,7
45-54	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	30,0	21,2	28,3	33,3	32,6	35,6
	Kaikki äänestäneet, alueilla	74,9	51,1	69,4	82,4	84,7	91,3
55-64	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	41,6	33,1	40,3	46,7	46,4	47,7
	Kaikki äänestäneet, alueilla	78,7	62,9	75,8	86,5	89,1	92,8
65-74	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	54,5	47,9	54,2	62,0	62,2	62,6
	Kaikki äänestäneet, alueilla	82,0	73,8	81,7	90,1	92,3	94,4
75-	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	48,6	42,3	51,6	61,2	62,8	65,8
	Kaikki äänestäneet, alueilla	67,5	60,0	72,3	81,8	84,0	88,6

Äänestäneiden perheasemaa tarkastellaan rajattujen perheaseman luokkien avulla. Huomiota kiinnitetään avio- tai avoliitossa eläviin (parisuhde) ja perheettömiin, lasten lukumäärän sekä äänioikeutettujen ikään.

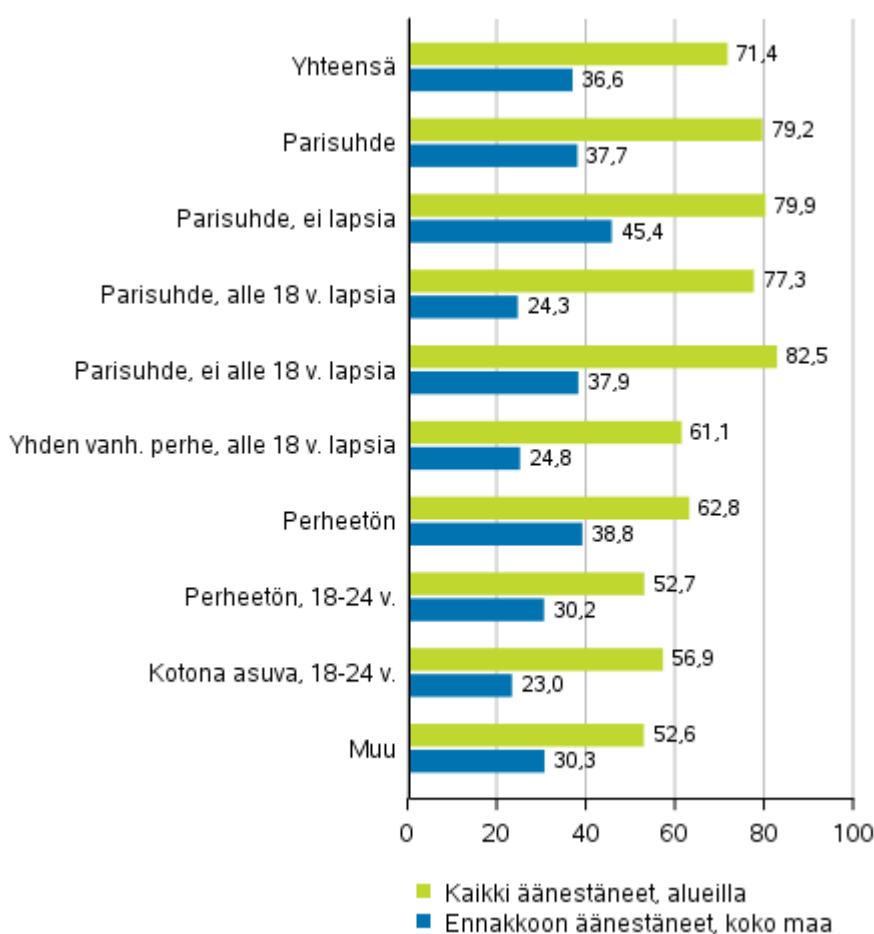
Parisuhhteessa elävät äänestivät alueilla selvästi perheettömiä aktiivisemmin, parisuhhteessa elävien äänestysprosentti oli yli 16 prosenttiyksikköä suurempi kuin perheettömillä. Lasten iällä ei ole merkittävää

vaikutusta parisuhteessa elävien äänestysaktiivisuuteen. Yhden vanhemman perheen vanhempien äänestysaktiivisuus sen sijaan jäi 61,1 prosenttiin.

Tarkasteltaessa nuorten, 18–24-vuotiaiden äänioikeutettujen äänestysaktiivisuutta, voidaan havaita että kotona (vanhempiansa kanssa) asuvien äänestysprosentti on korkeampi kuin saman ikäisten perheisiin kuulumattomien. Perheisiin kuulumattomat sisältävät sekä yksin että muun tai muiden henkilöiden kanssa asuvat. Ero ryhmien äänestysaktiivisuudessa alueilla on noin 4 prosenttiyksikköä.

Äänestäneiden ikäryhmittäinen tarkastelu ei oleellisesti muuta kuvaa perheaseman vaikutuksesta. Pääsääntöisesti äänestysprosentti kasvaa kaikissa perheaseman ryhmissä iän myötä, lukuun ottamatta vanhinta, 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmää. Perheaseman kohdalla ryhmä “Muu” sisältää kotona asuvat yli 24-vuotiaat, aikuisen lapsen kanssa asuvat yhden vanhemman perheen vanhemmat, laitosväestön ja luokittelemattomat henkilöt sekä henkilöt, joiden perheasemasta ei ole tietoa. (Kuvio 4., Taulukko 3.)

Kuvio 4. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista tietyissä perheaseman ryhmissä eduskuntavaaleissa 2019, %

Taulukko 3. Ennakkoon ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista perheaseman mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

		Yhteensä	Pari-suhde	Pari-suhde, ei lapsia	Pari-suhde, alle 18 v. lapsia	Pari-suhde, ei alle 18 v. lapsia	Yhden vanh. perhe, alle 18 v. lapsia	Perheetön	Muu
Yhteensä	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	36,6	37,7	45,4	24,3	37,9	24,8	38,8	30,3
	Kaikki äänestäneet, alueilla	71,4	79,2	79,9	77,3	82,5	61,1	62,8	52,6
18-24	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	25,3	25,1	26,7	14,5	..	10,0	30,2	19,5
	Kaikki äänestäneet, alueilla	55,2	57,8	59,4	46,8	..	26,0	52,7	32,3
25-34	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	26,8	25,8	30,2	21,0	..	17,0	29,9	25,4
	Kaikki äänestäneet, alueilla	62,9	69,5	71,2	67,7	..	43,8	57,8	50,0
35-44	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	25,5	24,4	29,3	23,3	23,5	23,8	30,0	27,1
	Kaikki äänestäneet, alueilla	71,8	77,0	72,4	78,1	65,1	62,1	60,8	48,7
45-54	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	30,1	28,9	32,7	26,6	30,2	29,5	33,5	31,3
	Kaikki äänestäneet, alueilla	74,9	80,2	75,5	82,4	81,0	70,7	62,8	58,7
55-64	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	41,7	42,1	44,2	32,8	38,4	34,8	41,7	37,4
	Kaikki äänestäneet, alueilla	78,7	84,0	83,6	84,6	85,3	75,2	68,5	64,7
65-74	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	54,5	56,6	57,2	42,8	49,7	42,8	51,2	43,0
	Kaikki äänestäneet, alueilla	82,0	87,0	87,2	85,9	84,4	82,4	73,3	61,3
75-	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	48,6	55,0	55,5	..	46,1	..	44,5	27,1
	Kaikki äänestäneet, alueilla	67,5	78,4	78,8	..	71,4	..	59,9	36,4

Tulotaso ja ammatti

Äänestäneiden ja äänioikeutettujen tulotasoa tarkastellaan käytettävissä olevien rahatulojen avulla. Tulotiedot on saatu viimeksi vahvistetusta verotuksesta vuodelta 2017. Käytettävissä olevat rahatulot tarkoittavat

verojen jälkeisiä rahatuloja. Nämä koostuvat työ- ja omaisuustuloista, työhön liittyvistä luontoiseduista sekä tulonsiirroista.

Katsauksen aineistossa äänioikeutettujen tulot on jaettu desiileihin. Tulojen desiilit saadaan järjestämällä äänioikeutetut tulojen mukaan ja jakamalla joukko kymmeneen yhtä suureen osaan. Tällä tavalla muodostetuissa ryhmissä on jokaisessa kaikkien äänioikeutettujen (koko maa) kohdalla noin 424 000 äänioikeutettua. Alueilla, joilta saatiin tieto myös vaalipäivän äänestämisestä, sijoittuu näin muodostettuihin ryhmiin noin 178 000 äänioikeutettua kuhunkin.

Koko maan tasolla aineistosta puuttuu tulotieto noin 8 000 äänioikeutetulta. Myös vaalipäivän äänet sisältävien alueiden aineistosta tulotieto puuttui noin 2 500 äänioikeutetulta. Kaikkien äänioikeutettujen käytettävissä olleiden tulojen mediaani oli 21 500 euroa, tarkastelluilla rajatuilla alueilla vastaava mediaanitulo oli 21 200 euroa. Suurituloisimpaan tulokymmenykseen koko maassa kuuluneiden äänioikeutettujen käytettävissä olevat tulot olivat vähintään 39 656 euroa, tarkastelluilla alueilla vastaavasti 38 413 euroa vuodessa. Alimpaan tulokymmenykseen kuuluneiden tulot olivat koko maan äänioikeutettujen kohdalla enintään 9 356 euroa ja alueilla 9 249 euroa vuodessa. (Taulukko 4.)

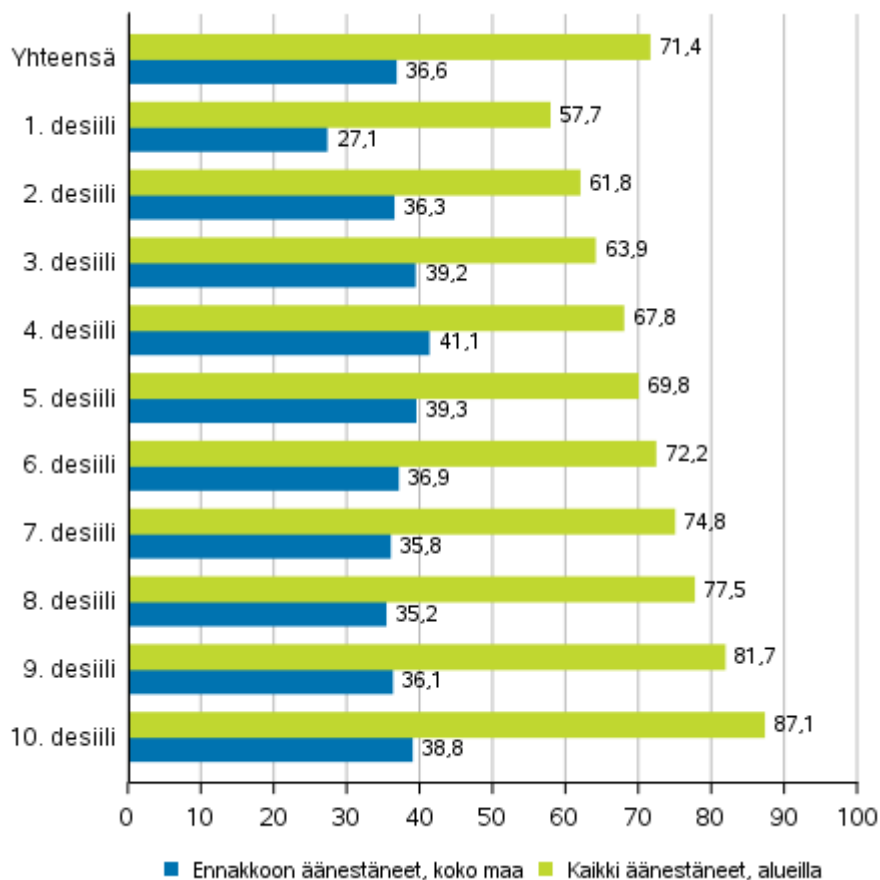
Taulukko 4. Äänioikeutettujen tulodesiilien alarajat 2019, euroa

Desiili	Kaikki äänioikeutetut	Äänioikeutetut alueilla
1. desiili	0	0
2. desiili	9 357	9 250
3. desiili	13 136	13 068
4. desiili	15 724	15 600
5. desiili	18 439	18 210
6. desiili	21 491	21 173
7. desiili	24 549	24 189
8. desiili	27 735	27 291
9. desiili	31 980	31 337
10. desiili	39 656	38 413

Koko maan tasolla tuloilla ei kokonaisuudessaan ole suurta vaikutusta ennakkoon äänestämiseen. Alimmassa tulodesiilissä ennakkoon äänestäminen on suhteellisesti vähäisempää kuin korkeammassa tuloluokissa. Toisesta tulodesiilistä alkaen ennakkoon äänestämisen asteessa ei tapahdu suuria muutoksia, ennakkoon äänestäneiden osuus vaihtelee näissä luokissa 35,2 ja 41,1 prosentin äänioikeutetuista välillä. (Kuvio 5.)

Tarkasteltaessa kaikkia äänestäneitä alueilla, tulojen vaikutus äänestysaktiivisuuteen on huomattavasti selvempi. Ylemmissä tuloluokissa äänestäminen on säännönmukaisesti pienituloisempia yleisempää. Ylimpään tulodesiiliin kuuluneista äänesti kaikkiaan 87,1 prosenttia. Sen sijaan alimmassa tulodesiilissä äänestysaktiivisuus jäi 57,7 prosenttiin. Ero pieni- ja suurituloisimpien äänestysaktiivisuudessa oli siten yli 29 prosenttiyksikköä. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista tulodesiileittäin eduskuntavaaleissa 2019, %

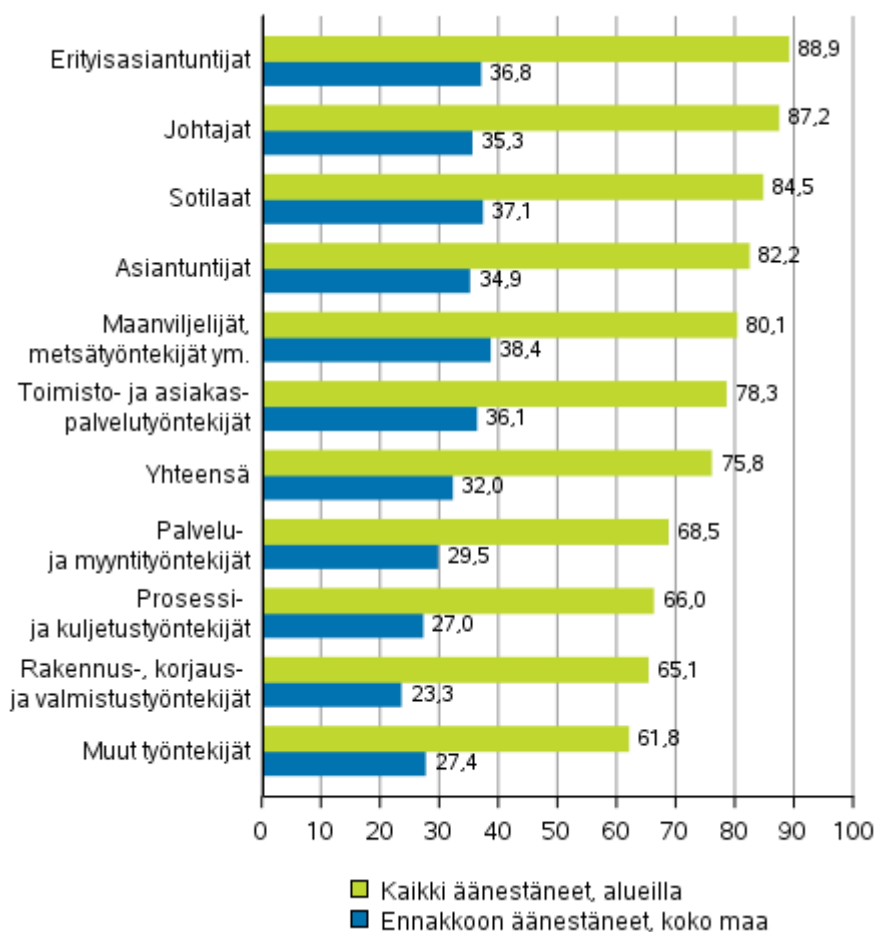

Äänioikeutettujen ammattia tarkastellaan ammattiluokituksen avulla. Aineistossa käytetty ammattitieto on vuodelta 2016. Ammatti päätellään vuoden viimeisenä päivänä henkilöille, jotka ovat pääasiallisen toiminnan mukaan työllisiä. Vuoden 2019 eduskuntavaalien äänioikeutetuista ammattitieto löytyy koko aineistossa noin 2 100 000 äänioikeutetulle. Tarkastelluilla alueilla vastaava tieto on noin 870 000 äänioikeutetulla.

Kaikkien sellaisten äänioikeutettujen, joista on aineistossa ammattitieto, äänestysprosentti tarkastelluilla alueilla oli 75,8. Ammattiryhmistä korkein äänestysprosentti oli erityisasiantuntijoilla, 88,9 prosenttia. Yli 80 prosentin taso ylittyi myös johtajien, sotilaiden, asiantuntijoiden sekä maanviljelijöiden ja metsätyöntekijöiden kohdalla. Äänestysprosentti oli keskimääräistä pienempi eri työntekijäryhmissä. (Kuvio 6.)

Matalin ammattiryhmän avulla mitattu äänestysaktiivisuus oli muiden työntekijöiden ryhmässä, jossa äänestysprosentti jäi 61,8 prosenttiin, eli 14 prosenttiyksikköä ammattiryhmien keskiarvon alapuolelle. Muut työntekijät -luokka sisältää avustavia, rutiiniluonteisia tai vähän koulutusta vaativia tehtäviä.

Kuvio 6. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista ammattiryhmän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

Ulkomaalaistausta

Äänioikeutettujen ja äänestäneiden taustaa tarkastellaan kielen ja syntyperän avulla. Kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvien äänestysaktiivisuus oli alueilla äänestäneiden kohdalla kaikkien äänioikeutettujen tasoa korkeampaa. Suomen- ja saamenkielisistä äänesti 0,4 prosenttiyksikköä ja ruotsinkielisistä 7,4 prosenttiyksikköä kaikkia äänioikeutettuja enemmän.

Eduskuntavaaleissa äänioikeus on sidoksissa kansalaisuuteen, eli muita kuin kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvia äänioikeutettuja on vähemmän kuin esim. kuntavaaleissa. Kaikista äänioikeutetuista suomenkielisiä oli 92,2, ruotsinkielisiä 5,3 ja muunkielisiä 2,5 prosenttia. Alueilla, joista saatiin tieto kaikista äänestäneistä suomea äidinkielenään puhui 93,9, ruotsia 4,1 ja muita kieliä 2,0 prosenttia. Saamenkielisten osuus molemmissa tapauksissa oli 0,03 prosenttia.

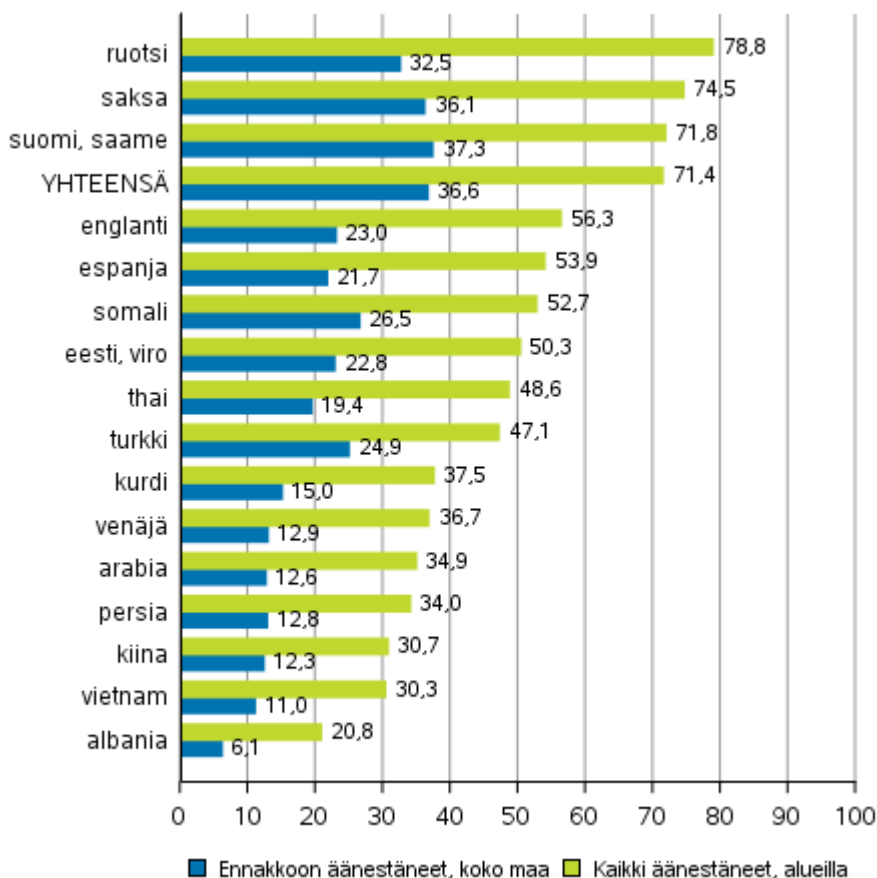
Taulukko 5. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista sukupuolen ja kielen mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

Suku- puoli	Yhteensä		Suomi, saame		Ruotsi		Muu kieli	
	Ennak- koon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennak- koon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennak- koon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennak- koon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla
Yhteensä	36,5	71,4	37,3	71,8	32,5	78,8	16,1	40,0
Miehet	34,3	70,1	35,1	70,4	29,9	77,4	16,2	39,6
Naiset	38,6	72,6	39,5	73,0	35,1	80,1	16,1	40,3

Vieraskielisten äänestysaktiivisuus jäi selvästi pienemmäksi kuin kotimaisia kieliä puhuvilla. Ennakkoon koko maassa kaikista äänioikeutetuista vieraskielisistä äänesti 16,1 prosenttia. Vastaavasti kaikista alueilla äänioikeutetuista vieraskielisistä äänesti 40,0 prosenttia, yli 31 prosenttiyksikköä kaikkia äänioikeutettuja vähemmän. (Taulukko 5.)

Kieliryhmien äänestysaktiivisuuden tarkempi tarkastelu osoittaa, että korkein kaikista alueilla annetuista äänistä laskettu äänestysprosentti oli ruotsia äidinkielenään puhuvilla (78,8 %). Suomen- ja saamenkielisten äänestysprosentti oli vastaavasti 71,8. Kuvioon 7 on valittu lukumääräisesti suurimmat kieliryhmät niillä alueilla, joista saatiin tieto myös vaalipäivän äänestämisestä. Tällä tavalla rajattuna suurin äänestysprosentti vieraskielisistä oli saksankielisillä, 74,5 prosenttia äänioikeutetuista. Muista vieraskielisten ryhmistä englannin-, espanjan-, somalin- ja vironkielisten äänestysaktiivisuus ylittää 50 prosentin tason. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista kieliryhmän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

Ikäryhmittäin ja syntyperän mukaan tarkasteltuna nuorten äänestysaktiivisuus jäi vanhempia ikäryhmiä matalammaksi sekä suomalaistaustaisten että ulkomaalaistaustaisten joukossa. Tämä näkyy niin koko maassa ennakkoon äänestäneiden kuin kaikkien alueilla äänestäneidenkin kohdalla. Kaikkien alueilla äänestäneiden kohdalla ero suomalaistaustaisten ja ulkomaalaistaustaisten äänestysaktiivisuudessa oli lähes 31 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaistaustaisten äänestysaktiivisuus jää alle 35 prosentin 18–34-vuotiaiden ikäryhmissä, yli puolet ulkomaalaistaustaisista äänesti vasta 65 vuotta täyttäneissä ikäryhmissä. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista syntyperän ja iän mukaan eduskuntavaaleissa 2019, %

Ikä- luokka	Koko väestö		Suomalais- taustaiset		Ulkomaalais- taustaiset	
	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla
Yhteensä	36,5	71,4	37,1	72,0	17,0	41,2
18-24	25,3	55,2	25,8	55,9	12,9	30,0
25-34	26,8	62,9	27,3	63,8	13,4	33,6
35-44	25,5	71,7	26,0	72,8	13,3	39,3
45-54	30,0	74,9	30,5	75,6	15,7	44,9
55-64	41,6	78,7	42,1	79,1	20,8	48,4
65-74	54,5	82,0	54,7	82,2	31,5	59,7
75-	48,6	67,5	48,7	67,6	37,4	57,1

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Vaalipäivän äänestystiedot: äänioikeutettujen osuudet eduskuntavaaleissa 2019, %

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Helsingin vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	1,4
	Helsinki	1,4
Uudenmaan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	48,1
	Vantaa	100,0
	Karkkila	100,0
	Kerava	45,7
	Kirkkonummi	100,0
	Lohja	100,0
	Mäntsälä	60,2
	Nurmijärvi	84,7
	Porvoo	79,8
	Sipoo	100,0
	Tuusula	37,7
	Vihti	100,0
	Varsinais-Suomen vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä
Aura		100,0
Kaarina		100,0
Kustavi		100,0
Kemiönsaari		100,0
Parainen		100,0
Masku		100,0
Mynämäki		100,0
Naantali		77,8
Paimio		100,0
Raisio		100,0
Salo		89,9
Somero		100,0
Uusikaupunki		89,3
Satakunnan vaalipiiri		Vaalipiiri yhteensä
	Eurajoki	100,0
	Harjavalta	100,0
	Karvia	100,0
	Nakkila	100,0
	Pomarkku	100,0
	Pori	81,9
	Rauma	19,5
	Siikainen	100,0

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Hämeen vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	28,8
	Asikkala	67,2
	Forssa	80,6
	Hausjärvi	100,0
	Hollola	44,0
	Hämeenlinna	18,8
	Janakkala	100,0
	Jokioinen	100,0
	Lahti	19,9
	Sysmä	100,0
	Tammela	79,6
	Ypäjä	100,0
	Pirkanmaan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä
Hämeenkyrö		100,0
Juupajoki		100,0
Kangasala		13,0
Orivesi		60,7
Parkano		100,0
Pälkäne		100,0
Sastamala		51,5
Tampere		100,0
Valkeakoski		87,6
Kaakkois- Suomen vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	14,3
	Kouvola	5,3
	Luumäki	100,0
	Mikkeli	46,0
	Pertunmaa	100,0
	Pieksämäki	100,0
	Pyhtää	100,0
	Sulkava	88,0
	Virolahti	84,9
Savo- Karjalan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	35,8
	Ilomantsi	100,0
	Joensuu	97,5
	Keitele	100,0
	Kontiolahti	83,0
	Outokumpu	100,0
	Lapinlahti	53,3
	Lieksa	97,8
	Liperi	100,0
	Pielavesi	66,8
	Polvijärvi	84,7
	Siilinjärvi	18,0
	Varkaus	16,5
	Vieremä	100,0

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Vaasan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	38,7
	Alajärvi	100,0
	Alavus	100,0
	Halsua	100,0
	Isojoki	100,0
	Kannus	100,0
	Kaskinen	100,0
	Kaustinen	100,0
	Kristiinankaupunki	79,8
	Kuortane	100,0
	Lappajärvi	100,0
	Luoto	52,9
	Maalahti	83,3
	Mustasaari	66,4
	Närpiö	15,5
	Perho	100,0
	Seinäjoki	20,6
	Soini	100,0
	Toholampi	84,6
	Vaasa	100,0
Vöyri	100,0	
Ähtäri	100,0	
Keski- Suomen vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	83,0
	Hankasalmi	84,3
	Jyväskylä	99,1
	Jämsä	100,0
	Kannonkoski	100,0
	Karstula	100,0
	Kivijärvi	100,0
	Konnevesi	100,0
	Laukaa	100,0
	Muurame	100,0
	Petäjävesi	100,0
	Saarijärvi	100,0
	Toivakka	100,0
	Viitasaari	84,9
	Äänekoski	28,7

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Oulun vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	74,6
	Alavieska	100,0
	Haapajärvi	100,0
	Haapavesi	100,0
	Hailuoto	100,0
	Kajaani	61,0
	Kempele	100,0
	Kuusamo	100,0
	Liminka	100,0
	Lumijoki	100,0
	Muhos	80,7
	Nivala	100,0
	Oulu	100,0
	Pudasjärvi	66,2
	Puolanka	100,0
	Pyhäjärvi	100,0
	Raahe	40,0
	Reisjärvi	100,0
	Sotkamo	100,0
	Vaala	100,0
Utajärvi	100,0	
Ylivieska	100,0	
Lapin vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	70,7
	Inari	73,3
	Kemi	100,0
	Keminmaa	28,0
	Kolari	52,1
	Pelkosenniemi	100,0
	Posio	100,0
	Ranua	100,0
	Rovaniemi	100,0
	Sodankylä	73,2
	Tervola	100,0
	Tornio	78,3

Liitetaulukko 2. Äänioikeutettujen taustatekijöitä eduskuntavaaleissa 2019

	Äänioikeutetut/ koko maa	Äänestysalueet, joilta kaikki äänestystieto
Ikä k/a	51,0	50,6
Sukup., miehiä (%)	48,6	48,7
tulot, mediaani (e)	21 491	21 173
koulutus: perusaste (%)	23,9	23,7
koulutus: keskiaste (%)	43,4	44,6
koulutus: alin korkea-aste (%)	10,0	10,1
koulutus: alempi korkea-aste (%)	11,7	11,8
koulutus: ylempi korkeak., tutk. (%)	10,7	9,5
työllisiä (%)	52,4	51,9
työttömiä (%)	6,2	6,5
opiskelijoita (%)	6,5	7,0
eläkeläisiä (%)	31,5	31,3
muut työvoiman ulkopuol. (%)	3,1	3,0
suomenkielisiä (%)	92,2	93,9
ruotsinkielisiä (%)	5,2	4,1
muunkielisiä (%)	2,5	2,0
KESK kannatus (%)	13,8	15,2
PS kannatus (%)	17,5	18,3
KOK kannatus (%)	17,0	15,6
SDP kannatus (%)	17,8	18,5
VIHR kannatus (%)	11,5	10,5
VAS kannatus (%)	8,2	8,3
RKP kannatus (%)	4,5	4,0
KD kannatus (%)	3,9	3,8
SIN kannatus (%)	0,9	1,0
MUUT kannatus (%)	4,5	4,4

Eduskuntavaalit, laatuseloste 2019

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tilaston tietosisällöstä

Tilastokeskus tuottaa eduskuntavaaleista Suomen viralliset tilastot, jotka sisältävät keskeiset tiedot:

- puolueiden saamat äänimäärät ja osuudet eroteltuna ennakkoäänestyksessä saatuihin ja varsinaisena vaalipäivänä saatuihin ääniin vaalipiireittäin, kunnittain sekä äänestysalueittain
- ehdokkaiden saamat äänimäärät ja osuudet sukupuolen mukaan puolueittain, vaalipiireittäin, kunnittain sekä äänestysalueittain
- äänioikeutettujen ja äänestäneiden lukumäärät sukupuolen mukaan kunnittain sekä ennakkoäänestyksessä että varsinaisena vaalipäivänä
- ehdokkaiden ja valittujen kansanedustajien lukumäärät puolueittain sukupuolen mukaan sekä kaikkien ehdokkaiden äänimäärät ja vertausluvut vaalipiireittäin

Vuodesta 1983 lähtien tiedot löytyvät Tilastokeskuksen maksuttomasta tietokannasta eli StatFin -tilastopalvelusta (2003 alkaen myös äänestysalueittain).

1.2 Olennaiset käsitteet

Vaalitoimitus

Suomen Perustuslain mukaan valtiolta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Kansanedustajat valitaan välittömällä ja suhteellisilla vaaleilla valtioneuvoston kansanedustajapaikkojen jaosta vaalipiirien kesken tekemän päätöksen mukaisesti. Eduskuntavaalit toimitetaan joka neljäs vuosi toimitettavilla vaaleilla, vaalipäivä on vaalivuoden huhtikuun kolmas sunnuntai. Mikäli huhtikuun kolmas sunnuntai on pääsiäispäivä, vaalipäivä on pääsiäistä edeltävä sunnuntai.

Vaalilainsäädäntö

Vuonna 1998 tehdyllä vaalilainsäädännön muutoksella koottiin kaikkia vaaleja koskevat säännökset yhteen lakiin, vaalilakiin (714/1998), joka tuli voimaan 8.10.1998. Vaalit toimitetaan voimassa olevan vaalilainsäädännön mukaisesti. Aiheesta tarkemmin Oikeusministeriön ylläpitämillä verkkosivuilla www.vaalit.fi (=> Vaalitietoa => Vaalilainsäädäntö) ja www.finlex.fi, vaalilaki (714/1998).

Vaalilain muutos (939/2017), jossa mahdollistettiin kirjeäänestys ulkosuomalaisille ja muille vaalien ajan ulkomailla oleville, vahvistettiin 14.12.2017 ja se tulee voimaan 1.11.2018. Kirjeäänestystä voidaan käyttää ensimmäistä kertaa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa.

Hallituksen esitys laiksi vaalilain muuttamisesta (HE 101/2017 vp).

Vaalien toimittamisen keskeiset periaatteet

Kaikki Suomen vaalit toimitetaan noudattaen seuraavia periaatteita:

- **Vaalit ovat välittömät.** Valitsijat (äänioikeutetut) äänestävät suoraan niitä henkilöitä, jotka he tahtovat saada valituiksi.
- **Vaalit ovat suhteelliset.** Suhteellisissa vaaleissa jokainen puolue (tai muu ryhmittymä) saa sen määrän valittuja edustajia kuin mitä sen vaaleissa saama äänimäärä suhteessa muihin ryhmittymiin edellyttää (ei presidentinvaalit).
- **Vaalit ovat salaiset.** Vaalisalaisuudella tarkoitetaan, etteivät vaaliviranomaiset eivätkä muutkaan saa tietää, ketä äänestäjä on äänestänyt, vai onko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun. Sen sijaan tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan eli käynyt äänestämässä, ei kuulu vaalisalaisuuden piiriin.
- **Vaaleissa on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus.** Yleisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että äänioikeus on riippuvainen vain sellaisista edellytyksistä, jotka kansalaisella yleensä on. Yhtäläisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen äänioikeus vaikuttaa vaalin tulokseen. Yleisissä vaaleissa kullakin on yksi ääni.

- **Kunkin äänestäjän on äänestettävä itse.** Äänioikeutta ei saa käyttää valtuusmiehen eli asiamiehen kautta.
- **Äänestämisen on tapahduttava vaaliviranomaisen edessä.** Poikkeuksena kirjeäänestys, joka ei tapahdu vaaliviranomaisen edessä. Kirjeäänestyksessä äänestäjän tulee hankkia kaksi todistajaa, jotka allekirjoittavat todistuksen siitä, että äänestys on tapahtunut vaalisalaisuus säilyttäen ja vaalivapautta kunnioittaen.
- **Suomen vaalijärjestelmä on henkilö- ja puoluevaalin yhdistelmä,** jossa samalla yhdellä numerolla äänestetään sekä puoluetta että henkilöä (ei presidentinvaalit).

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Eduskuntavaaleissa äänioikeutettu on asuinpaikkaan katsomatta jokainen Suomen kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta.

Äänioikeutettu voi äänestää joko 1) ennakoäänestysaikana tai 2) vaalipäivänä sunnuntaina.

Vaalilain muutos (939/2017), jossa mahdollistetaan kirjeäänestys ulkosuomalaisille ja muille vaalien ajan ulkomailla oleville tuli voimaan 1.11.2018. Kirjeäänestystä käytetään ensimmäistä kertaa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa

Vaalikelpoisuus

Eduskuntavaaleissa vaalikelpoinen on jokainen äänioikeutettu henkilö, joka ei ole vajaavaltainen eli holhouksen alainen. Kansanedustajaksi ei kuitenkaan voida valita sotilasvirassa olevaa henkilöä. Lisäksi kansanedustajana eivät voi olla seuraavat korkeat virkamiehet: valtioneuvoston oikeuskansleri, eduskunnan oikeusasiamies, korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden jäsen eikä valtakunnansyyttäjä. He voivat olla ehdokkaina, mutta jos tulevat valituiksi, heidän tulee erota virastaan.

Vaalikelpoisuus on eduskuntavaaleissa riippumaton ehdokkaan kotikunnasta, joten ehdokas voi asettautua ehdokkaaksi missä tahansa vaalipiirissä, kuitenkin vain yhdessä vaalipiirissä.

Ehdokkaiden asettaminen

Puoluekisteriin merkityllä puolueella on oikeus asettaa kussakin vaalipiirissä enintään 14 ehdokasta, tai jos vaalipiirin paikkaluku ylittää 14, enintään yhtä monta ehdokasta kuin on edustajapaikkoja. Puolueiden lisäksi valitsijayhdistyksellä, jonka vähintään 100 saman vaalipiirin (Manner-Suomessa) äänioikeutettua on perustanut, on oikeus asettaa ehdokas kansanedustajaksi. Sama henkilö saadaan samoissa vaaleissa asettaa vain yhden puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja vain yhdessä vaalipiirissä.

Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirissä on valitsijayhdistyksellä, jonka vähintään 30 vaalipiirin äänioikeutettua on perustanut, oikeus asettaa ehdokas kansanedustajaksi.

Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirissä voi yhteislistalla olla enintään neljä ehdokasta.

Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta on annettava vaalipiirilautakunnalle 40 päivää ennen vaaleja (5.3.2019).

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen 31 päivää ennen vaaleja (14.3.2019) ja siinä olevien sekä lisäksi iän vaalipäivänä ja henkilötunnuksen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin.

Äänestysprosentti = äänestäneiden osuus äänioikeutetuista

Valtiollisissa vaaleissa tilastoissa esitetään neljä erilaista äänestysprosenttia:

- 1. Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti
- 2. ulkomailla asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti
- 3. kokonaisäänestysprosentti, joka sisältää edellä mainitut molemmat ryhmät
- 4. em. ryhmästä 2 erikseen eriteltyä Ruotsissa asuvien äänestysprosentti

Vaalituloksen laskenta

Ennakoäänten laskenta

Ennakoäänien laskenta alkaa pääsääntöisesti varsinaisena vaalipäivänä, sunnuntaina, klo 15. Suurissa vaalipiireissä voidaan alkamisaikaa aikaistaa, kuitenkin niin että aikaisin mahdollinen aika on klo 12. Ennakoäänien laskennan tulos pyritään saamaan valmiiksi klo 20:een mennessä, mistä alkaen niistä saadaan julkistaa ennakkotietoja.

Vaalipäivän äänten laskenta

Vaalilautakunnat aloittavat vaalipäivänä annettujen äänten alustavan laskennan vaalihuoneistojen sulkeuduttua kello 20. Vaalilautakunta avaa vaaliurnan, laskee siinä olevat äänestysliput ja merkitsee kullekin ehdokkaalle annetut äänimäärät erityiseen vaalipöytäkirjaan. Heti tämän jälkeen vaalilautakunta ilmoittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle ehdokkaiden saamat äänimäärät eli vaalien tuloksen kyseisessä äänestysalueessa.

Kunnan keskusvaalilautakunta puolestaan välittää tulokset oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän keskitettyyn laskentajärjestelmään. Lopuksi vaalilautakunta sinetöi äänestysliput pakettiin ja toimittaa ne ennen maanantaiaamua kello 9 vaalipiirilautakunnalle.

Vaalien tuloksen määräytyminen

Vaalien tuloksen määräytymisessä käytetään ns. d'Hondt'in laskentamenetelmää, jonka mukaan laskennan *ensimmäisessä vaiheessa* lasketaan kunkin ryhmittymän eli

- vaaliliittoon kuulumattoman (yksittäisen puolueen),
- vaaliliiton,
- yhteislistan sekä
- yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen

vaalipiirissä saama kokonaisäänimäärä.

Vaaliliitossa olevia puolueita kohdellaan siis yhtenä ryhmittymänä, samoin yhteislistaan kuuluvia valitsijayhdistyksiä. Laskennan *toisessa vaiheessa* asetetaan kussakin ryhmittymässä ehdokkaat paremmuusjärjestykseen heidän saamiensa äänimäärien perusteella.

Kolmannessa vaiheessa annetaan kullekin ehdokkaalle vertausluvut siten, että ryhmittymän eniten ääniä saanut ehdokas saa vertauslukuun ryhmittymän koko äänimäärän, toiseksi eniten ääniä saanut ehdokas puolet ryhmittymän äänimäärästä, kolmanneksi tullut ehdokas kolmanneksen, neljänneksi tullut ehdokas neljänneksen ja niin edelleen.

Lopuksi vaalipiiriin kaikki ehdokkaat asetetaan vertauslukujen mukaiseen paremmuusjärjestykseen ja tästä listasta valitaan kansanedustajaksi niin monta ehdokasta kuin vaalipiiristä valitaan edustajia.

Tiedottaminen vaalien alustavasta tuloksesta

Vaalien alustava tulos selviää jo vaalipäivän iltana. Vaalihuoneistojen sulkeuduttua kello 20 vaalitietojärjestelmään siirretty ennakoäänestyksen tulos annetaan julkisuuteen. Sen jälkeen vaalitietojärjestelmään siirretään vaalilautakuntien alustavat laskelmat sitä mukaan kuin ne vaalipäivän iltana valmistuvat. Yleensä alustava tulos on kokonaisuudessaan selvillä viimeistään kello 23.

Tarkastuslaskenta ja vaalien tuloksen vahvistaminen

Vaalipiirilautakunnat aloittavat äänestyslippujen tarkastuslaskennan vaalipäivän jälkeisenä maanantaina kello 9. Tarkastuslaskennan tulos tulee olla valmis seuraavana keskiviikkona kello 18, jolloin vaalipiirilautakunnat vahvistavat vaalien lopullisen tuloksen vaalipiireissä ja kirjoittavat valtakirjat kansanedustajiksi valituille.

Vaalipiirit

Eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakuntajaon pohjalta 13 vaalipiiriin. Eduskuntavaaleissa kansanedustajien paikat jakaantuvat vaalipiirien kesken valtioneuvoston päätöksen mukaisesti.

Lain mukaan Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiristä valitaan yksi kansanedustaja ja loput 199 edustajapaikkaa jaetaan suhteellisesti muiden vaalipiirien kesken maassa vakinaisesti asuvien Suomen kansalaisten lukumäärän mukaan.

Kansanedustajien paikkojen jako vaalipiirien kesken Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiriä lukuun ottamatta toimitetaan niiden Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella, joilla väestötietojärjestelmän tietojen mukaan on ollut kotikunta Suomessa asianomaisessa vaalipiirissä kuudennen vaalipäivää edeltävän kalenterikuukauden viimeisenä päivänä.

Jako, jossa otetaan huomioon **vaalivuoden alussa voimaan tulevat kuntajaon muutokset**, toimitetaan jakamalla kunkin vaalipiirin Suomen kansalaisten lukumäärä vaalipiirien yhteenlasketulla Suomen kansalaisten lukumäärällä ja kertomalla saatu luku luvulla 199. Kuhunkin vaalipiiriin tulee laskutoimituksen osoittama kokonaislukua vastaava paikkamäärä. Jos kaikki paikat eivät tule näin jaetuiksi, loput paikat jaetaan vaalipiirien kesken laskutoimituksen osoittamien lukujen desimaaliosien suuruuden mukaisessa järjestyksessä. (21.12.2007/1263)

Kansanedustajien paikkojen määrä muuttuu 14.4.2019 toimitettavissa eduskuntavaaleissa kahdessa vaalipiirissä. Uudenmaan vaalipiiri saa yhden lisäpaikan ja Savo-Karjalan vaalipiiri menettää yhden paikan. Lukumäärä otettiin väestötietojärjestelmästä 31.10.2018. Valtioneuvosto antoi 8.11.2018 asetuksen kansanedustajien paikkojen jaosta vaalipiirien kesken. Kansanedustajien paikat jakautuvat vuoden 2019 eduskuntavaaleissa seuraavasti:

- 01 Helsingin vaalipiiri 22
- 02 Uudenmaan vaalipiiri 36 (+1)
- 03 Varsinais-Suomen vaalipiiri 17
- 04 Satakunnan vaalipiiri 8
- 06 Hämeen vaalipiiri 14
- 07 Pirkanmaan vaalipiiri 19
- 08 Kaakkois-Suomen vaalipiiri 17
- 09 Savo-Karjalan vaalipiiri 15 (-1)
- 10 Vaasan vaalipiiri 16
- 11 Keski-Suomen vaalipiiri 10
- 12 Oulun vaalipiiri 18
- 13 Lapin vaalipiiri 7
- 05 Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri 1

Vaalipiirimuutokset sekä kuntaliitokset

Eri vuosien eduskuntavaaleja koskevat vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset on esitetty eduskuntavaalien kotisivulla Luokitukset-osiossa.

Vaalipiirijakoa muutettiin 1.9.2013 voimaan tulleella lailla vaalilain muuttamisesta (271/2013) ja sovellettiin ensimmäisen kerran eduskuntavaaleissa 2015 (19.4.2015). Vaalilain muutoksessa yhdistettiin Kymen (08) ja Etelä-Savon (09) vaalipiirit uudeksi Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi (uusi 08) sekä Pohjois-Savon (10) ja Pohjois-Karjalan (11) vaalipiirit uudeksi Savo-Karjalan (uusi 09).

Kunnat on sijoitettu vaalipiireihin voimassa olevan vaalipiirijaon mukaan. Vuoden 2019 alussa on kuntien lukumäärä Manner-Suomessa 295 ja Ahvenanmaan maakunnassa 16.

Tilastossa on käytetty voimassa olevaa tilastollista kuntaryhmitystä (Tilastokeskus, Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot). Tilastollisessa kuntaryhmityksessä kunnat jaetaan taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Luokitus perustuu vuonna 2018 tehtyyn taajamarajaukseen ja kunnan väkilukutietoon vuodelta 2017. Taajamarajaus tuotetaan Suomen ympäristökeskuksessa vuosittain.

1. Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.
2. Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.
3. Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Käytetyt luokitukset

Tilastokeskuksen kuntaluokitus. Vaalipiiri, kuntaryhmä, kunta, äänestysalue, puolue (puoluerekisteriin merkityt), ehdokkaiden ja valittujen ikä.

Eduskuntavaaleissa 2019 asettivat ehdokkaita seuraavat rekisteröidyt puolueet:

- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
- Suomen Keskusta (KESK)
- Kansallinen Kokoomus (KOK)
- Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)
- Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
- Vihreä liitto (VIHR)
- Vasemmistoliitto (VAS)
- Perussuomalaiset (PS)
- Suomen Kommunistinen Puolue (SKP)
- Kommunistinen Työväenpuolue - Rauhan ja Sosialismin puolesta (KTP)
- Liberaalipuolue - Vapaus valita (LIBE)
- Piraattipuolue
- Eläinoikeuspuolue (EOP)
- Kansalaispuolue (KP)
- Feministinen puolue (FP)
- Itsenäisyyspuolue (IP)
- Sininen tulevaisuus (Sin)
- Suomen kansa ensin (SKE)
- Seitsemän tähden liike (STL)

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Tilastokeskus saa vaalien perusaineiston oikeusministeriön vaalitietojärjestelmästä, jonka teknisen toteuttamisen hoitaa Tieto Oyj. Tilastokeskus kerää tietoja ennakoäänestämisestä erillisellä lomakkeella kunnilta, jotka eivät käytä sähköistä äänioikeusrekisteriä (Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirin kunnat).

1.3 Lait, asetukset ja suositukset

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (laki Tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös vaalitulokset. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolutilastot vaalitulosten tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-954-18).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisuaineistoon. Tilaston perusaineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään, joka koostuu viidestä osajärjestelmästä. Näitä ovat:

1. Pohja- ja paikkatietojärjestelmä, jossa ovat tiedot mm. vaalipiiri-, kunta-, äänestysaluejaoista, vaaliviranomaisista sekä äänestyspaikoista (äänestyspaikkarekisteri, jossa ovat tiedot yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista);
2. Puolue- ja ehdokastietojärjestelmä (ehdokasrekisteri), johon merkitään ehdokkaasta seuraavat tiedot: nimi, ehdokasnumero, ammatti, kotikunta, puolue/valitsijayhdistys (jonka ehdokkaana hän on) sekä henkilötunnus (14.3.2019). Ehdokastietojärjestelmä sisältää myös puolerekisterin;
3. Äänioikeusjärjestelmä (äänioikeusrekisteri), johon Väestörekisterikeskus poimii tiedot äänioikeutetuista 46. päivänä (27.2.2019) ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan kutakin vaalia varten erikseen. Äänioikeusrekisteri perustetaan kutakin vaalia varten erikseen. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä (22.2.2019) ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä (2.4.2019) ennen vaalipäivää kello 12. Äänioikeusrekisteri on käytössä ennakkoäänestyspaikoissa ja jokaisen ennakkoon äänestävän äänestämisestä tehdään siihen merkintä. Ennakkoäänestyksen jälkeen rekisteristä tulostetaan vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä voidaan kuitenkin käyttää myös vaalipäivän äänestyspaikalla vaaliluetteloiden sijasta. Vaalien jälkeen äänioikeusrekisterin tiedot hävitetään;
4. Keskitetty tuloslaskentajärjestelmä, johon vaalipiirilautakunnat ja kuntien keskusvaalilautakunnat toimittavat vaalien tulostiedot;
5. Tulospalvelujärjestelmä (Tilasto- ja tietopalvelujärjestelmä), jonka avulla vaalien tulostiedot ja muut tilastotiedot välitetään tiedotusvälineille ja Tilastokeskukselle.

Tilastokeskuksen vaalitietojärjestelmä koostuu neljästä vaalitiedostosta, joita ovat: aluetiedosto, puoluetiedosto, ehdokastiedosto ja ehdokasrekisteri.

Ehdokkaiden ja valittujen sekä äänestäneiden tausta-analyysit

Vaalitilastojen yhteydessä tuotetaan tausta-analyysi äänioikeutettujen, puolueiden asettamien ehdokkaiden ja valittujen osalta. Äänioikeutettujen henkilöperusjoukko perustuu 27.2.2019 perustettuun äänioikeusrekisteriin (tiedot poimittu väestötietojärjestelmästä 22.2.2019) ja ehdokkaat Oikeusministeriön ehdokasrekisteriin. Näihin rekistereihin yhdistetyt henkilöiden taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoaineistoihin, mm. väestö-, perhe- ja työssäkäyntitilastoihin, tutkintorekisteriin. Äänioikeutetuista tarkastelussa ovat mukana vain Suomessa asuvat äänioikeutetut.

Analyysissä on kuvattu äänioikeutettuja, ehdokkaita ja valittuja tiettyjen muuttujien suhteen. Taustatiedot ovat yleensä vuosilta 2016-2017. Tätä uudempia tietoja ei ole ollut käytettävissä. Henkilön ikä on ikä vaalipäivänä kokonaisina vuosina.

Seuraavassa on kuvattu analyysissä käytetyt taustamuuttujat.

Vaalipiirit

Analyysissä käytetty vaalipiiri on ehdokkailla se vaalipiiri, jossa henkilö on ehdokkaana. Äänioikeutetuilla vaalipiiritieto perustuu 51 päivää ennen vaalipäivää poimittuun tietoon henkilön asuinkunnasta Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmässä.

Ulkomaalaistausta

Ulkomaalaistaustaisuutta on tarkasteltu kahden eri muuttujan avulla eli henkilön kielen tai syntyperän mukaan. Kielen mukaan ulkomaalaistaustaisiksi on luokiteltu ne henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Syntyperän mukaan ulkomaalaistaustaisina pidetään henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Tieto on vuodelta 2018.

Pääasiallinen toiminta

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Nämä ryhmät voidaan edelleen jakaa alaryhmiin. Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin.

Pääasiallisen toiminnan mukainen luokitus on seuraava:

- työlliset
- työttömät
- 0-14-vuotiaat
- opiskelijat, koululaiset
- eläkeläiset
- varusmiehet, siviilipalvelusmiehet
- muut työvoiman ulkopuolella olevat

Analyysissä käytetty tieto kuvaa henkilön toimintaa vuoden 2017 viimeisellä viikolla.

Perheasema

Tässä analyysissä väestö on jaoteltu perheaseman mukaan seuraaviin luokkiin

- avio-/avoperheen vanhempi
- yksinhuoltaja
- lapseton pari
- yksin asuva
- kotona asuva nuori
- muu

Avio-/avoperheen vanhempiin luetaan kaikki avio- tai avoliitossa olevat sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla asuu kotona myös omia ja/tai puolison lapsia. Lapsettomia pareja ovat avio-/avoliitossa sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla ei ole lapsia. Kotona asuviksi nuoriksi on määritelty omien/oman tai ottovanhempiensa/vanhempansa kanssa asuvat lapsen asemassa olevat henkilöt. Ryhmä ”muu” sisältää ne perheettömät, jotka asuvat yhdessä muiden henkilöiden kanssa (esimerkiksi lapsensa perheen kanssa asuva äiti/isä), asunnottomat ja laitosväestö. Yksin asuvat perheettömät ovat luokassa ”yksin asuva”.

Tieto henkilön perheasemasta on vuodelta 2017.

Lasten lukumäärä

Analyysissä on käytetty lasten lukumääränä henkilön biologisten ja adoptoitujen lasten lukumäärää. Tieto on vuodelta 2017.

Koulutusaste

Perusasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta korkeintaan 9 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. kansa-, keski- ja peruskoulun tutkinnot.

Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta 11–12 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. ylioppilastutkinnot, 1-3 -vuotiset ammatilliset tutkinnot ja ammatilliset perustutkinnot.

Alimman korkea-asteen koulutus kestää 2-3 vuotta keskiasteen jälkeen. Näitä koulutuksia ovat esim. tekniikon, merkonomin ja sairaanhoitajan tutkinnot, jotka eivät ole ammattikorkeakoulututkintoja.

Alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen vaatii 3-4 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Alemmaan korkeakouluasteeseen luetaan esim. ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot.

Ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaminen vaatii pääsääntöisesti 5-6 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Ylempään korkeakouluasteeseen luetaan esim. maisteritutkinnot ja lääkäreiden erikoistumistutkinnot.

Tutkijakoulutusasteen tutkinnon suorittaminen edellyttää itsenäisen ja julkaisukelpoisen tutkimustyön tai väitöskirjan tekemistä. Tutkinnot ovat tieteellisiä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja.

Tiedot henkilön koulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä. Analyysissä käytetyt tiedot ovat vuodelta 2017.

Käytettävissä olevat rahatulot

Käytettävissä olevat rahatulot sisältävät rahamääräiset tuloerät ja työsuhteeseen liittyvät luontoisedut. Rahatuloihin eivät sisälly laskennalliset tuloerät, joista tärkein on laskennallinen asuntotulo. Kun bruttorahatuloista vähennetään maksetut tulonsiirrot, jäljelle jäävä tulo on käytettävissä oleva rahatulo.

Tieto on vuodelta 2017.

Mediaanitulo

Kun tulonsaajat asetetaan tulojen mukaan suuruusjärjestykseen, mediaanitulo on keskimmäisen tulonsaajan tulo. Keskimmäisen tulonsaajan kummallekin puolelle jää yhtä monta tulonsaajaa. Mediaani ei ole yhtä herkkä poikkeaville äärihavainnoille kuin aritmeettinen keskiarvo.

Valtionveronalaiset tulot

Eräin poikkeuksin kaikki rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo on veronalaista. Veronalaisia eivät ole mm. eräät sosiaaliavustukset, päivärahat ja korvaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsilisät, asumistuet ja toimeentulotuki. Veronalaisia eivät myöskään ole mm. julkisyhteisöiltä saadut stipendit ja apurahat.

Ammatti

Ammattia on tarkasteltu Ammattiluokitus 2010 avulla, jolla kuvataan yhteiskunnan ammattirakennetta.

Tieto on vuodelta 2016.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vaalitilastojen aineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään ja vaaliviranomaisten toimittamiin tietoihin, joita voidaan pitää luotettavana.

4. Tietojen ajantasaisuus ja tarkkuus

Vahvistetut tiedot poikkeavat aina jonkin verran ennakkotilastojen luvuista.

Tulokset voivat muuttua vahvistetun tuloksen jälkeen kaikilta osin: äänestysalueittain, kunnittain, vaalipiireittäin, puolueittain sekä kaikkien ehdokkaiden ja valittujen saamien äänimäärien suhteen, jolloin jopa heidän keskinäinen järjestyksensä voi muuttua.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Ensimmäinen aineisto eli ennakkotilastot julkaistaan mahdollisimman pian internetissä, StatFin-palvelussa sekä Eduskuntavaalit-tilastosivulla. Kunnittaiset ja äänestysalueittaiset (vuodesta 2003) vaalitiedot sekä valittujen saamat äänimäärät viedään StatFin-palveluun.

Eduskuntavaalit-tilastosivulla julkaistaan kolmella kielellä (suomi, ruotsi ja englanti) julkistuksia ja kyseistä vaalia koskevien taulukoiden lisäksi aikasarjataulukoita. Toinen aineisto eli lopulliset tiedot toimitetaan Tilastokeskukselle vaalituloksen vahvistamisen jälkeen. Vaalituloksen vahvistamisen jälkeen julkaistaan Internetissä ennakkotilastoja vastaavat vahvistetut tiedot tilastosivulla sekä päivitetään StatFin-palveluun tietokannat.

Vaalikarttapalvelussa julkaistaan keskeisiä vaalitulostietoja eduskuntavaaleista.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastoissa käytetään vaalivuoden kuntajakoa. Uusi tilastollinen kuntaryhmitys (kaupunkimaiset, taajamamaiset ja maaseutumaiset) otettiin käyttöön vuodesta 1999 alkaen. Sitä aikaisemmin kunnat ryhmiteltiin seuraavasti: kaupungit ja muut kunnat. Vaalien välillä tapahtuneet vaalipiiri- ja kuntamuutokset on huomioitu tilastoissa, joissa on vertailutieto edellisen vaalin tuloksiin.

Eduskuntavaalit-tilastosivulla esitetään vaalitulostietoja (alkaen vuodesta 1908) aikasarjataulukkoina. Ennakkotilastot eduskuntavaaleista on julkaistu internetissä tilastosivulla vuodesta 1995. Lisäksi StatFin-palvelussa on aikasarja eduskuntavaaleista alkaen vuodesta 1983 (huom. vuodesta 2003 myös äänestysalueittaiset tiedot).

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys sekä dokumentointi

Oikeusministeriö julkaisee kattavaa yleistietoa eri vaaleista sekä valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja vaalitulos tietoja verkkosivuillaan (www.vaalit.fi). Oikeusministeriön julkaisema tilasto ennakköäänestäneiden osalta poikkeaa Tilastokeskuksen ennakköäänestäneiden tilastosta, sillä ne määritellään eri perustein:

- Oikeusministeriö laskee ennakköäänestäneiden määrän äänioikeutettujen määrästä
- Tilastokeskus laskee ennakköäänestäneiden määrän kaikkien äänestäneiden määrästä

Tilastoissa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen kotisivuilta.

Lisätietoja

Sami Fredriksson   029 551 2696
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

vaalit@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi/eduskuntavaalit

Lähde: Eduskuntavaalit 2019, katsaus äänestämiseen eduskuntavaaleissa, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-6252 (pdf)